

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Проректор з наукової роботи
Задорожний З.-М. В.**

09 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

**«МЕТОДИ ТА ІНСТРУМЕНТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНИХ
ФІНАНСІВ»**

рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

галузь знань – 07 Управління та адміністрування

спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування

освітньо-наукова програма – Фінанси, банківська справа та
страхування

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

1. Опис дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

Дисципліна – Теоретичні основи та прагматика бюджетної децентралізації	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»	Дисципліна за вибором аспіранта
		Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 2	Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна - 1</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 2-3</i>
Кількість змістових модулів – 2	Рівень вищої освіти – третій (освітньо- науковий)	Аудиторні години: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 12 год.</i>
Загальна кількість годин – 150		Самостійна робота: <i>Денна – 120 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i>
		Вид підсумкового контролю – залік.

2. Мета і завдання дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Дисципліна орієнтована на ґрунтовне засвоєння аспірантами основних методів та інструментів модернізації державних фінансів. Курс охоплює характеристику основ модернізації державних фінансів, а також розгляд питань щодо: управління державними фінансами України; оцінки бюджетних видатків, що спрямовуються на розвиток людського потенціалу; забезпечення прозорості державних фінансів; консолідації державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.

Метою дисципліни є ґрунтовне засвоєння аспірантами знань щодо теоретичних основ та необхідності модернізації державних фінансів, інструментів її здійснення; набуття навиків щодо аналізу ефективності процесів формування та використання державних фінансових ресурсів, виявлення невирішених проблем та обґрунтування шляхів їх розв'язання; переосмислення наявних та формування нових цілісних знань та професійних практик. Аспіранти мають змогу володіти інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері державних фінансів.

Завдання вивчення дисципліни: з'ясувати сутність, необхідність, форми, принципи організації державних фінансів та методи й інструменти їх модернізації; вміти враховувати економічні та етичні аспекти функціонування державного бюджету, методи й інструменти модернізації формування його дохідної і видаткової частин, ефективного використання бюджетних коштів; вміти застосовувати ефективні методи контролю за використанням бюджетних коштів; впроваджувати та використовувати нові технології у процесі пенсійного та інших видів державного соціального страхування; вміти управляти фінансовою діяльністю бюджетних установ, державних підприємств, вишукувати резерви збільшення його доходів та економії видатків; вміти управляти логістичними потоками та процесами у сфері державних фінансів, планувати рух фінансових ресурсів, вишукувати резерви збільшення доходів та економного використання бюджетних коштів; знати специфіку функціонування державного кредиту та державного боргу України та вміти аналізувати причини та наслідки формування державного кредиту та державного боргу, шукати резерви їхнього скорочення.

2.2. Передумови для вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни передбачає наявність ґрунтовних знань із базових економічних дисциплін, цілеспрямованої роботи над опрацюванням спеціальної літератури, активної роботи на аудиторних заняттях, проведення самостійної дослідницької роботи. Вивчення дисципліни базується на одержаних результатах навчання по таких дисциплінах: Теорія і практика фіскальної консолідації, Податки і фіскальна політика, Монетарне управління економікою.

3. Програма навчальної дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»

Змістовий модуль 1. Модернізація системи державних фінансів в умовах формування засад сталого людського розвитку

План.

Тема 1. Теоретичні основи модернізації державних фінансів.

1. Державні фінанси у фінансовій системі України.
2. Генезис теорії державних фінансів.
3. Трансформація взаємозв'язку державних фінансів і суспільних благ.
4. Стратегічні напрямки модернізації державних фінансів України.

Література: 1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 19, 20.

Тема 2. Державні фінанси України у забезпеченні сталого людського розвитку

План.

1. Трансформація фінансового забезпечення системи охорони здоров'я.
2. Вдосконалення фінансування освіти.
3. Фінансування системи соціального захисту і соціального забезпечення.
4. Фінансове забезпечення охорони навколишнього природного середовища.
5. Специфіка та сучасні пріоритети функціонування державних соціальних фондів України.
6. Особливості фінансування державних і комунальних підприємств.

Література: 3, 14, 15, 17, 18, 26, 28, 30.

Тема 3. Забезпечення прозорості державних фінансів

План.

1. Міжнародні стандарти бюджетно-податкової прозорості.
2. Моніторинг бюджетної прозорості у світі.
3. Бюджетні документи і вимоги до інформації.
4. Формування законодавчої бази бюджетної прозорості в Україні.
5. Стан бюджетної прозорості в Україні.

Література: 2, 12, 14, 22, 27, 28, 30.

Змістовий модуль 2. Оптимізація процесу управління державними фінансами України

Тема 4. Розвиток системи управління державними фінансами України

План.

1. Державні фінанси як об'єкт управління.
2. Проектний підхід в управлінні державними фінансами.
3. Фінансова логістика та інновації в управлінні державними фінансами.
4. Інформаційні технології в управлінні державними фінансами.

Література: 5, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 21, 24, 28, 29, 30.

Тема 5. Консолідація державних фінансів в умовах фінансової нестабільності

План.

1. Теоретичні засади архітектури державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.
2. Сучасні виклики реформування державних фінансів.
3. Макроекономічне та бюджетне прогнозування як складові системи управління державними фінансами у рамках стратегії реформування системи управління державними фінансами.

4. Бюджетна децентралізація як чинник активізації сталого людського розвитку та зміцнення державних фінансів.
3. Податкова політика як інструмент стимулювання економічного розвитку.
4. Шляхи оптимізації боргової політики держави.
Література: 3, 12, 14, 16, 22, 26, 27, 28, 29, 30.

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів»
(денна форма навчання)**

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Модернізація системи державних фінансів в умовах формування засад сталого людського розвитку		
Тема 1. Теоретичні основи модернізації державних фінансів.	6	24
Тема 2. Державні фінанси України у забезпеченні сталого людського розвитку.	6	24
Тема 3. Забезпечення прозорості державних фінансів.	6	24
Змістовий модуль 2. Оптимізація процесу управління державними фінансами України		
Тема 4. Розвиток системи управління державними фінансами України.	6	24
Тема 5. Консолідація державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.	6	24
Разом	30	120

(заочна форма навчання)

	Кількість годин	
	Аудиторні години	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. Модернізація системи державних фінансів в умовах формування засад сталого людського розвитку		
Тема 1. Теоретичні основи модернізації державних фінансів.	2	27
Тема 2. Державні фінанси України у забезпеченні сталого людського розвитку.	3	28
Тема 3. Забезпечення прозорості державних фінансів.	2	28

Змістовий модуль 2. Оптимізація процесу управління державними фінансами України		
Тема 4. Розвиток системи управління державними фінансами України.	2	27
Тема 5. Консолідація державних фінансів в умовах фінансової нестабільності.	3	28
Разом	12	138

5. Самостійна робота

№	Тематика	Денна/ заочна (год.)
1.	Роль державних фінансів у забезпеченні соціально-економічного розвитку країни.	4/5
2.	Розвиток державних фінансів у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою.	4/5
3.	Розподіл повноважень між державою та органами місцевого самоврядування та їх фінансове забезпечення.	5/5
4.	Суспільні послуги на загальнодержавному та місцевому рівні та їх фінансове забезпечення.	5/5
5.	Стан та перспективи вдосконалення податкової системи України.	5/6
6.	Напрямки зміцнення дохідної бази державного бюджету України.	5/5
7.	Аналіз, методи та напрями удосконалення системи управління державним боргом	5/6
8.	Підвищення ефективності публічних закупівель в Україні.	5/5
9.	Стан та проблеми обігу ОВДП в Україні.	4/5
10.	Проблеми підвищення ефективності державного фінансового контролю в Україні.	5/5
11.	Стратегія реформування системи державних фінансів України: завдання, пріоритети, механізми.	5/6
12.	Шляхи реформування пенсійного забезпечення в Україні.	5/5
13.	Державні фінанси та їх роль у подоланні бідності населення України.	5/5
14.	Проблеми ефективного функціонування об'єктів державної власності.	4/5
15.	Фінансове забезпечення вирішення екологічних проблем в країні.	5/6
16.	Шляхи покращення фінансового забезпечення соціального захисту населення.	5/6
17.	Вдосконалення моніторингу та оцінки стану державних фінансів.	4/5
18.	Досвід реформування державних фінансів в країнах ЄС.	5/6

19.	Напрямки покращення макроекономічного та бюджетного прогнозування.	4/5
20.	Вдосконалення середньострокового бюджетного планування на загальнодержавному рівні.	5/5
21.	Практика управління фіскальними ризиками.	4/5
22.	Шляхи вдосконалення програмно-цільового методу бюджетування.	5/6
23.	Міжбюджетні відносини та фіскальна децентралізація.	5/6
24.	Управління державними інвестиціями.	4/5
25.	Підвищення рівня прозорості та підзвітності в управлінні державними фінансами	4/5
26.	Інформаційні технології в управлінні державними фінансами	4/5
Разом		120/138

6. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

У процесі вивчення дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів» використовуються такі засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виступи на наукових заходах;
- залік.

7. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Методи та інструменти модернізації державних фінансів» визначається за шкалою оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
01–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний варіант лекцій	1-5
2.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання (електронний варіант)	1-5
3.	Презентації та інфографіка по дисципліні	1-5

Рекомендовані джерела інформації:

1. Дерлиця А.Ю. Суспільні фінанси та феномен публічності: семантична конструкція, історична формація, теоретична концепція. Фінанси України. 2018. №11. С. 106–123.
2. Кириленко О.П. Формування інституційного забезпечення прозорості бюджетного процесу в Україні. Фінанси України. 2017. №8. С. 80–94.
3. Куценко Т.Ф. Публічні фінанси в Україні: зміст та структура з урахуванням сучасних тенденцій розвитку. Економіка та держава. 2016. №6. С. 62-66.
4. Леоненко П.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Основні етапи розвитку фінансової науки: методологія проблеми. Фінанси України. 2017. №4. С. 55-74.
5. Мельничук Н.Ю. Бюджетний менеджмент та його державне регулювання: детермінанти і пріоритети розвитку: монографія. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2018. 412 с.
6. Опарін В.М., Федосов В.М., Панасенко Г.О. Сучасна українська наукова школа публічних фінансів. Фінанси України. 2015. №11. С. 56–87.
7. Опарін В.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація. Фінанси України. 2017. №2. С. 110–128.
8. Опарін В.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Сучасна українська наукова школа публічних фінансів. Фінанси України. 2015. №11. С. 56–87.
9. Опарін В.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Українська класична школа публічних фінансів. Фінанси України. 2015. №10. С. 7–31.
10. Опарін В.М., Федосов В.М., Юхименко П.І. Українська національна наукова школа фінансів: теоретико-методологічні підходи. Фінанси України. 2015. №9. С. 19–44.
11. Пасічник Н.О. Фінансова і фінансово-правова наука і освіта в Наддніпрянській Україні в XIX на початку XX століття: монографія. Кропивницький: Видавництво «КОД», 2018. 434 с.
12. Про схвалення Стратегії реформування системи управління державними фінансами на 2017–2020 роки: розпор. Кабінету Міністрів України від 8 лютого 2017 р. №142-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142-2017-%D1%80/print>
13. Рекова Н.Ю. Теоретико-методологічні положення розвитку фіскальної децентралізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету:

економ. наук-практ. журн. 2016. Вип. 6. С. 174–181.

14. Рожко О.Д. Державні фінанси України: детермінанти та пріоритети розвитку. К.: Видавництво Ліра-К, 2016. 360 с.

15. Степанова О.В. Фінансування соціальних функцій держави в умовах трансформації фіскального простору: монографія / НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозів. НАН України», К., 2018. 376 с.

16. Сучасна парадигма фіскальної політики України в умовах формування суспільства сталого розвитку: монографія / за наук. ред. А.І. Крисоватого. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 460 с.

17. Тулай О.І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність: монографія. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 416 с.

18. Хмельков А.В. Публічні фінанси: обсяг та зміст. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. 2018. Т. 4. №27. С. 428-434.

19. Холкомб Р.Дж. Теория происхождения теории общественных благ. Экономическая политика. 2015. Т. 10, №4. С. 196–207.

20. Хомутенко А.В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки «суспільні фінанси», «публічні фінанси» та «державні фінанси». Фінанси України. 2017. Вип. 1. С. 111–127.

21. Bhandaria A., Evansb D., Golosovc M., Sargentd Th. Public Debt in Economies with Heterogeneous Agents. *Journal of Monetary Economics*. 2017. Vol. 91. PP. 39–51.

22. Bloch D. (). Trends in Public Finance: Insights from a New Detailed Dataset. OECD Economics Department Working Papers. 2016. No. 1345. URL: <https://doi.org/10.1787/4d3d8b25-en>.

23. Canadian Public Finance: Explaining Budgetary Institutions and the Budget Process in Canada Paperback / by Tellier G. University of Toronto Press. 256 p.

24. Coupet E. Government Debt and Economic Growth: Another Neoclassical Growth Approach. *Journal of Applied Economics & Business Research*. 2017. Vol. 7, Issue 3. PP. 172–193.

25. Fichtner J. Global Aging and Public Finance. *Business Economics*. 2018. Vol. 53. PP. 72–78.

26. Ihuri T. Principles of Public Finance. Springer, Singapore, 2017.

27. Kovacs Á. Public Finance Sources and Road Network Development in a Transition Country – Hungary (1990–2018). *Journal of Traffic and Transportation Engineering*. 2018. Vol. 6. PP. 16–34.

28. Mutascu M. Government Revenues and Expenditures in the East European Economies: A Bootstrap Panel Granger Causality Approach. *Eastern European Economics*. 2016. Vol. 54, Issue 6. PP. 489–502.

29. Prichardab W., Salardic P., Segald P. Taxation, non-tax revenue and democracy: New evidence using new cross-country data. *World Development*. 2018. Vol. 109. PP. 295–312.

30. Reed M., Najarzadeh R., Sadat S. Analyzing the Relationship Between Budget Deficit, Current Account Deficit, And government Debt Sustainability. *Journal of WEI Business and Economics*. 2019. Vol. 9. PP. 20–31.